

VYCHOVAT POKOLENÍ KOMUNISMU

K 10. výročí pionýrské organizace ČSM

V prosinci minulého roku se konal III. sjezd Československého svazu mládeže. Jeho jednání a závěry jsou programem života mladé generace v období dovršení výstavby socialismu v naší vlasti. Tyto závěry je možno stručně shrnout do věty obsažené v poselství ústředního výboru Komunistické strany Československa: učit mládež komunisticky pracovat, komunisticky žít.

III. sjezd se ústy svých delegátů, kteří vyslovili názor a přesvědčení veškeré mládeže, spontánně a nadšeně přihlásil k zásadě vyjádřené XI. sjezdem KSČ o přímém vedení orgánů a organizací ČSM, orgány a organizacemi strany. V přímém vedení Svazu mládeže stranickými orgány a organizacemi spatřujeme záruku, že výchova mladé generace bude vedena výrazně v duchu komunistických idejí, v duchu myšlenek marxismu-leninismu. Komunistická strana Československa vždy v minulosti věnovala velkou pozornost naší jednotné organizaci mládeže, která je první školou budovatelů komunismu, budoucích hospodářů země, a která se má stát celou svou činností prvním pomocníkem a zálohou strany v komunistické výchově mladé generace.

Úloha Československého svazu mládeže v naší společnosti v období dokončení výstavby socialismu v naší zemi tak vystoupila ještě výrazněji.

Nechci a ani nemohu se zabývat v tomto článku jednotlivými otázkami práce Československého svazu mládeže a výsledky III. sjezdu vcelku. Nicméně chci však zdůraznit skutečnost, která je nejvýraznějším rysem celého sjezdového jednání: vysoký význam, který je nadále přikládán otázkám vzdělání mládeže, zvyšování její kvalifikace, přípravě na praktický život a vztahu k práci. Především v tom se stal III. sjezd programem života naší mladé generace. Proto není také náhodou, že tak často byla konfrontována dnešní práce organizací Svazu mládeže s potřebami zítřka, v němž se mají stát dnešní mladí lidé hospodáři své země. Především s tímto pohledem je nutno nadále přistupovat k řešení všech těch otázek, týkajících se výchovy mladé generace — mládeže i dětí.

Problémy vzdělání, struktury i obsahu našeho školství se dotýkají především mládeže. Ústřední výbor komunistické strany jim věnuje neobyčejnou pozornost. Proto považuje i Svaz mládeže za svou povinnost aktivně se účastnit řešení těchto otázek a pomáhat při jejich realizování. III. sjezd ČSM přinesl i několik podnětných námětů, které mají ukázat, jak má mládež přiložit ruce k dílu.

Vzdělávat se, zvyšovat svou kvalifikaci, doplňovat své znalosti, to je zákon moderního člověka, který nechce zaostávat za velikým rozvojem vědy a techniky. Naše mládež má všechny potřebné předpoklady k tomu, aby i po skončení školní docházky se dále učila v bohaté síti večerních

škol, kursů, dálkového studia, ve večerních školách apod. Bylo by však velmi potřebné podrobit důkladnému rozboru osnovy i zaměření těchto forem studia a dosáhnout, aby byly bohatěji diferenciovány a sloužily maximálnímu počtu mladých lidí, především podle praktických potřeb jejich zaměstnání.

Velká pozornost byla věnována úzkému sepětí studia s praxí a byl vysloven požadavek, aby i svazácké organizace na školách všech typů aktivně pomáhaly uskutečňovat tyto zásady. Považujeme za nejvyšší potřebné rozvinout mezi studující mládeží přímo hnutí za udržování čistoty ve školách, úpravy školních budov, nábytku a podobně vlastními silami. Praxe na odborných a vysokých školách má i za pomoci svazáckých organizací přispívat k pevnému sepětí se životem a stát se solidní přípravou na jejich budoucí práci.

Svaz mládeže je povolán k tomu, aby pomáhal veškeré mládeži, za jejíž výchovu před stranou odpovídá, nalézt odpověď na základní otázku po smyslu a cíli života, ukázat jim jejich místo v naší společnosti. Této zásadě odpovídá celý komplex opatření, směřujících k prohloubení účinnosti výchovy v duchu komunistických idejí i ke zvýšení kulturnosti jednání a myšlení celé mladé generace.

Všechny tyto myšlenky velmi úzce souvisí a dotýkají se i činnosti pionýrské organizace Československého svazu mládeže. I v ní se setkáváme s mnoha problémy souvisejícími s přípravou dětí na jejich budoucí práci, ve výrobě, se vztahem ke vzdělání, s nutností zvýšit účinnost jejich komunistické výchovy, s požadavky vychovávat děti všestranně rozvitě, pracovitě, zdravě, s hlubokým citem a smyslem pro všechno krásné, co je obklopuje, pro socialistickou skutečnost.

Právě nyní při příležitosti dovršení desetiletí činnosti pionýrské organizace ČSM je nutno se zamyslet nad dosavadní cestou, zhodnotit, čím přispěla k výchově dětí, a udělat všechno pro to, aby v ní vyrůstaly děti v duchu svého pionýrského hesla skutečně připraveny k budování i obraně vlasti.

I.

Deset let pionýrské organizace je historií mimoškolní socialistické výchovy dětí. Začátky pionýrské organizace zůstanou nerozlučně spjaty s řešením naší školské politiky po Vítězném únoru 1948, s vítězným dovršením boje za organizační a ideovou jednotu pokrokového hnutí mládeže.

Pionýrská organizace za deset let od svého vzniku vyrostla ve velkou, masovou, jednotnou organizaci všech československých dětí. V jejich řadách se dnes sdružuje na milión chlapců a děvčat, pionýrské skupiny jsou založeny téměř ve všech národních, středních osmiletých a jedenáctiletých školách.

Deset let činnosti pionýrské organizace plně potvrdilo správnost tohoto růstu proti různým hlasům, které otevřeně i mnohdy pokoutně se dožadovaly, aby se stala jen přísně výběrovou organizací. I dnes se ještě tu a tam setkáváme s podobnými názory. Skutečnost sama je však natolik silná, aby je uváděla na správnou míru.

Deset let pionýrské organizace dalo konečně i odpověď těm, kteří na ni shledávali jen samé nedostatky, tvrdíce, že prý nemůže nahradit dětskou organizaci skautského typu. Je jen politováníhodně, že tyto názory našly sluch a odezvu i mezi některými pedagogy. Pionýrská organizace je výrazným představitelem dětské organizace v socialistickém státě. Nemá nic společného s posláním a charakterem buržoasní skautské organizace.

Z jejich řad vyrostly tisíce dnešních mladých funkcionářů — aktivistů našeho veřejného a společenského života. S mnoha z nich se setkáte mezi předními pracovníky na závodech a v zemědělství, mezi předními sportovci, mladými vědci. V životopisech mnoha mladých kandidátů strany můžete číst o jejich aktivní práci v pionýrské organizaci.

Je nejvyšší ctí pro pionýrskou organizaci, že ve svých řadách pomáhala vychovat takové členy naší společnosti. Vedla je vždy k lásce ke straně, k rodné zemi, učila je, aby svou lásku prokazovala konkrétními činy. Probouzela v nich spolu se školou lásku a vděčnost k našemu osvoboditeli, k Sovětskému svazu, učila je myšlenkám proletářského internacionalismu, přátelství mezi národy.

Všestrannou činností pomáhala probouzet v dětech jejich zájmy, formovat jejich charakter. Tím vším se stala neocenitelným pomocníkem naší nové školy, naší společnosti v komunistické výchově dětí.

Není ovšem pochyb, že práce pionýrské organizace má ještě mnoho nedostatků. Jsou to však nedostatky, které vznikají z úrovně připravenosti vedoucích pionýrů, pedagogů, vychovatelů, pracovníků s dětmi, nikoliv, jak by někteří »rádci« chtěli namlouvat, ze samé existence pionýrské organizace.

Je skutečně na pováženou zamyslet se nad hlasy zkušených učitelů, kteří již delší dobu poukazují na skutečnost, že z našich zvláště vysokých pedagogických škol vycházejí mladí učitelé bez solidnějších praktických znalostí práce pionýrské organizace, ba že se zahrnul přímo názor na vysokých pedagogických školách, že připravovat studenty k práci s pionýrskou organizací není nutně, protože prý stejně budou učit na školách III. stupně (sic!). To je velmi vážné oslabování pedagogické připravenosti učitele.

Neslouží konečně nijak ke cti ani naší pedagogické vědě — a to je nutno říci otevřeně na stránkách právě tohoto teoretického žurnálu naší pedagogiky — že až na ojedinělé případy nenašla dostatek příležitostí, aby pomohla hlouběji objasnit některé stránky činnosti pionýrské organizace, ukázala její postavení v naší společnosti a pomáhala bojovat proti různým nesprávným hlasům. Chtěl bych současně vyjádřit přesvědčení, že v druhém desetiletí se i tu mnoho změní.

Pionýrská organizace dovršuje své desetiletí činnosti za velké pozornosti a zájmu veřejnosti. Rodiče s velkým zájmem sledují vše, co se v ní odehrává, tisíce z nich dnes již aktivně pomáhají jako členové rodičovských rad při výběrech Sdružení rodičů a přátel školy, jako vedoucí zájmových kroužků, vedoucí oddílů apod.

Zásady, na nichž je pionýrská organizace vybudována, se stávají uznávanými zásadami pro práci s dětmi všude, kde se sdružují — v tělový-

chově, v turistice, na letních pionýrských táborech ROH apod. Tím vším se uskutečňuje jednotná výchova dětí v mimoškolní činnosti.

Pionýrská organizace byla po celou dobu svého trvání sledována s velkou pozorností Komunistickou stranou Československa, z jejíhož podnětu byla i založena. Výrazem toho je Rudý prapor pionýrské organizace, který jí byl předán při jejím pátém výročí, výrazem toho — mimo jiné — je dnes již tradiční setkání pionýrů s představiteli strany a vlády na konci školního roku i při novoročních slavnostech na pražském Hradě. Tak je tomu pochopitelně i v krajích a v okresech.

To vše pak představuje záruku dalšího zdárného rozvoje pionýrské organizace.

II.

Ve výchově dětí má neobyčejný význam výchova aktivního vztahu k práci. I pro ně platí slova XI. sjezdu strany, že »aktivní účast při výstavbě země je nejmocnějším prostředkem výchovy«. O tom konečně velmi přesvědčivě hovořila N. K. Krupská, tlumočíc tak myšlenky V. I. Lenina. Děti mají podle svých sil pomáhat rodičům, kteří svou prací budují socialismus. Děti jsou součástí společnosti, v níž žijí a mají si již od dětských let zvykat pohlížet na práci jako na zdroj veškerého bohatství a rozkvětu země. Pro běloručky není mezi budoucími občany místa.

Pionýrská organizace vždy vedla děti k fyzické práci. Zvláště výrazných výsledků v této činnosti dosáhla však v poslední době. Všem je dnes znám název »Roku pionýrské pomoci republice«. Nejde však o název. Jde o velké hodnoty, které děti svou prací daly své vlasti. Fyzická práce vedle svých výchovných hodnot je pro děti i zdrojem radostné, konkrétní, perspektivně vymezené činnosti. Není ani divu, že naši »přítelíčkové« na Západě hystericky křičí něco o tom, že zneužíváme práce dětí. Sami tomu nevěří, protože dobře vědí, co to opravdu znamená zneužívat dětské práce, co to znamená kupovat dětskou lacinou pracovní sílu a dělat z nich nádeníky na plantážích, v továrnách i na ulicích. Křičí proto, že jsou si dobře vědomi velkého významu připravenosti lidí socialistických zemí pro život, protože svobodná, dobrovolná práce je jim trnem v očích.

Je vskutku pozoruhodné, jakou velkou iniciativu mezi dětmi vyvolal Rok pionýrské pomoci republice. To už nejsou »jen« milióny kilogramů odpadových surovin, lesních a ovocných stromů, tisíce patronátů nad parky a sady, to už nejsou »jen« dvacet dvě pionýrské tašky vypuštěné ze sběru získaného dětmi v předvečer III. sjezdu ČSM, to už není »jen« dva milióny cihel sebraných z bouráček a očištěných karlovarskými pionýry — to je vskutku pocit hrlosti mladých hospodářů země, kteří cítí prospěšnost své práce pro celou svou zem. Státisíce nositelů rudé stužky »mladý budovatel«, desetitisíce nositelů Rudé hvězdičky se pyšně a zcela uvědoměle hlásí k dílu svých rodičů — k výstavbě socialismu.

Tyto úspěchy však nijak neopravňují ještě k uspokojení. Příprava dětí pro život, pro jejich budoucí práci ve výrobě vyžaduje, abychom s ještě větší pozorností, ještě promyšleněji pěstovali v dětech vztah k fyzické práci.

Oprávněně jsou vyslovovány stesky, že děti rostou mnohdy jako v bavlence. To se týká především městských a zvláště velkoměstských dětí. Oprávněně jsou vyslovovány názory, aby pionýrská organizace ještě lépe a více připravovala děti pro jejich budoucí povolání. Příklady kroužků mladých zedníků, chovatelů zemědělských mláďat jsou stále ještě ojedinělými, než aby bylo možno o nich hovořit jako o všeobecném zjevu v činnosti pionýrských skupin. V souvislosti s těmito otázkami považují za potřebné vyjádřit názor na úroveň polytechnické mimoškolní zájmové činnosti. Je nutno říci, že hluboce zaostává za rozvojem veřejně prospěšné práce, ba že se dokonce nijak nerozšiřuje, ale naopak se zmenšuje. Někteří pedagogové vyjadřují domněnky, že se zavedením dílenského vyučování a rukodělných prací přímo do vyučování přináší s sebou nutně i oslabení mimoškolní zájmové činnosti. Považují tento názor za hluboce nesprávný a škodlivý rozvoji zájmů dětí i jejich přípravě k volbě povolání. Je všeobecně znám zájem dětí o techniku, o nejnovější vynálezy, slovník dětí, v němž jsou zcela běžnými pojmy »první, druhá či třetí kosmická rychlost« a podobně. Je to zcela pochopitelné. Vždyť celý jejich život je přímo ve znamení největších úspěchů lidského genia, který dobývá kosmické prostory.

Jak se však s tím vším srovnává skutečnost, že např. v kraji, který nese čestný název »ocelové srdce republiky«, pracuje všeho všudy jen něco kolem osmdesáti mladých techniků. Je to snad také důsledek zavedení dílenského vyučování a rukodělných prací? Jak jsou tu tedy děti připravovány k tomu, aby si zvolily povolání horníků, tavičů, techniků, projektantů, stavbařů a podobně?

Každoročně pořádané přehlídky mladých techniků a přírodovědců přinášejí doklady, že tato činnost zaostala, že se konservativně drží vyběhaných kolejí, že nepřináší nic nového, že postrádá zdravé romantičnosti moderní techniky a tím také přitažlivosti pro děti.

V přípravě dětí pro jejich budoucí život bude nutno tedy řešit celou řadu vážných otázek, podrobit podrobnému rozboru stav a úroveň soutěží mladých techniků a přírodovědců tak, aby celým svým zaměřením a obsahem se staly masovým hnutím mezi dětmi a aby je výrazně připravovaly i k volbě povolání. Domnívám se, že by bylo prospěšné v tomto směru promyslet i opatření k široké výměně městských a vesnických dětí tak, aby děti z města neznaly krávu, jejíž »mlíčko« dostávají od maminky denně až na stůl, jen z obrázku v učebnici, ale aby v praxi poznaly, jaké práce a čeho všeho je třeba, než je mohou spokojeně vypít.

Všem těmto otázkám bude nutno do budoucnosti věnovat velkou pozornost.

III.

Pionýrská organizace prošla za desetiletí své činnosti rušným vývojem. Bylo období, kdy se stávala místem jenom jakéhosi politického školení, pak zase v duchu zásady »prvního pomocníka školy v boji za hluboké vědomosti a uvědomělou kázeň« jen přívěskem školy, napodobujícím vyučovací hodiny, posléze pak místem nezřídka improvizovaných schůzek, které skrývajíce se za požadavek pestrosti, zajímavosti a přitažlivosti,

pro děti postrádaly jakékoli cílevědomosti a výchovného působení. Tato fakta nemění nic na skutečnosti, že po celou dobu byla vždy slušná řádka pionýrských skupin, v nichž činnost odpovídala všem základním požadavkům samostatné dobrovolné organizace dětí, postavené na zásadách iniciativy a aktivní práce samotných dětí.

Bylo již řečeno, že tyto nedostatky nevyplynou z podstaty existence pionýrské organizace, ale z úrovně vyspělosti a připravenosti jejich vedoucích.

Ještě dodnes se setkáváme s praxí, že za pionýrskou činnost jsou považovány jen tak zvané »schůzky«, pořádané jednou týdně ve stanovenou hodinu. Všechno ostatní, jako na příklad zájmové kroužky, různé exkurse, výlety, soubory atd., je vedeno nezřídka tak, aby děti neměly pochybnosti, že nejde o jejich pionýrskou organizaci, ale o »záležitost školy«, jak se říká.

Požadovat od vedoucích pionýrů, aby v těchto »schůzkách« učinili zásluhu všem požadavkům všestranné činnosti, všem zásadám komunistické výchovy dětí je při nejmenším nereálné. Podrobný rozbor těchto otázek přineslo VIII. plenární zasedání ÚV ČSM, které konstatovalo, že v činnosti pionýrských skupin chybí konkrétní výchovný program.

Proto byly z rozhodnutí ÚV ČSM vydány zásady seřazené do pionýrských stupňů pod názvem »Co má znát a umět pionýr«. Pionýrské stupně odpovídají ve stupňující se náročnosti věkovým stupňům dětí a stanoví, čemu se má každý pionýr naučit za dobu svého členství v pionýrské organizaci.

Pionýrské stupně jsou základním programem činnosti každé pionýrské skupiny a oddílu. Jejich realizování znamená přímo obrat v dosavadní činnosti pionýrské organizace. Snad právě proto, že jde o nové, proti konservativním zvyklostem namířené opatření, musí počítat pionýrské stupně s mnoha potížemi. Jen krátké zkušenosti ukazují, že se vyskytují snahy udělat ze stupňů šablonovité vyžadování znalostí, které nemá daleko ke školskému zkoušení. Stupně však vyžadují velkou vynalézavost, tvořivou práci vedoucích a aktivní účast všech dětí.

Tento program je cestou k tomu, aby ve všech skupinách, oddílech i ve všech jiných dětských kolektivech — jako na příklad ve školních družinách mládeže — se upevňoval vztah dětí k jejich organizaci, aby jim byly známy velké, bohaté a revoluční tradice dětských pokrokových organizací, jejichž je pionýrská organizace zákonitou dědičkou.

Tento program je cestou k tomu, aby ve všech skupinách zcela pravidelně s odstupňovanými požadavky podle věku dětí byla vedena fyzická práce, jednoduchá technická a přírodovědná činnost, tělovýchova, sport a turistika i estetická výchova.

Zavedení výchovného programu »Co má znát a umět pionýr« vyžaduje, aby vedoucí pionýrů vyhledávali pomoc odborníků, učitelů i obětavých rodičů.

Úspěchy a neúspěchy v práci s dětmi v pionýrské organizaci závisí od připravenosti vedoucích. Dosavadní systém »Základních znalostí vedoucích pionýrů« ukazuje právě nyní v souvislosti se zavedením pionýrských stupňů citelné mezery. Bude nutno přistoupit k diferencované přípravě

vedoucích podle věku dětí, s nimiž pracují. Tak získají velmi konkrétní a praktické znalosti, které budou moci uplatnit ve svém oddíle a skupině.

Z rozhodnutí III. sjezdu jsou nyní vytvářeny jako součást pionýrských skupin oddíly dětí 1.—3. tříd pod názvem »Jiskry«. Odpovědnost za ně byla svěřena starším pionýrům, kteří pod vedením třídních učitelů, za pomoci rodičů, členů ČSM mají pečovat o ty, kteří se připravují vstoupit do pionýrské organizace. Zásady Jisker jsou velmi jednoduché, celá činnost je postavena převážně na hře, jak to odpovídá myšlení i zájmům malých dětí. Tím pochopitelně není o nic méně náročnější. Myšlenka Jisker se dnes již setkala s živým ohlasem a jejich oddíly vznikají rychle při všech skupinách.

IV.

Pionýrská organizace za uplynulé desetiletí své činnosti účinně pomáhala ve všestranné výchově dětí. O některých složkách již byla řeč. Považuji za nutné ukázat, byť i zcela stručně, na některé další skutečnosti.

Dětem je vlastní zdravá romantičnost, touha po pohybu, soutěžení. Po překonání jistých rozpaků, které vznikaly nezřídka z neznalosti, zakotvila turistika ve velké většině pionýrských skupin. Putování rodným krajem, po lesních pěšinách, po místech slavných bojů, kouzla plné večery u táborových ohňů, jejichž záře zůstává hluboce v paměti dětí nezřídka spojována se slovy starých komunistů — to vše prohlubuje v dětech vztah k rodné zemi — upevňuje poměr dětí k přírodě, dává jim i mnoho praktických znalostí.

Pravidelně každoročně pořádané sportovní soutěže v zimních a letních pionýrských hrách, v tradičním mezinárodním čtyřboji nesporně pomáhají upevňovat zdraví dětí, vychovávají v nich smysl pro čestnou hru, pro kolektiv.

Dnes je možno již hovořit o tom, že obnovená Soutěž tvořivosti mládeže získala velkou přitažlivost i pro děti. Vždyť jen v uplynulém roce se jí zúčastnilo na 300.000 jednotlivců, kteří v různých oborech činnosti (umělecký přednes, zpěv, hudební nástroj, výtvarný projev) a více než 5000 souborů soutěžili o prvenství. Není pochyb o tom, že v této činnosti bylo obohaceno cítění dětí o nové umělecké prožitky a že takto v masovém přímo měřítku se staly i jejich aktivními tvůrci.

Bylo by prospěšné, kdyby se nad těmito skutečnostmi zamyslili všichni ti, kteří se dožadují neustále o zvýšení počtu hodin v učebním plánu toho či onoho oboru. Cožpak tu nemají naši tělocvikáři příležitost k širokému rozvoji sportovní a branné činnosti na masovém základě? Cožpak tu nemají příležitost naši hudební pedagogové k cílevědomému rozvoji hudebního cítění dětí? Cožpak se tu přímo nenabízí i našim odborníkům výtvarné výchovy nemálo příležitostí k rozvíjení talentů? Není pochyb o tom, že při spojení všech sil by bylo možno dosáhnout ještě pronikavějších výsledků. Neboť přes vysoké počty dětí, které se účastní této činnosti, stále vystupují do popředí otázky kvality, obsahu i sportovní, i turistické, i umělecké jejich výchovy.

V.

Deset uplynulých let práce pionýrské organisace je dokladem velké obětavosti, nadšení, vynalézavosti a tvořivosti desetitisíců pracovníků s dětmi, prostých členů ČSM, učitelů, pro něž se stala dětská organisace nejen »pouhou« pedagogickou záležitostí, ale přímo věcí jejich srdce a konečně mnoha dalších prostých pracujících, rodičů, dělníků ze závodů i družstevníků. Na této ohromné armádě dobrovolných pracovníků je postavena celá činnost miliónové pionýrské organisace. Jim všem patří především vděčnost za úspěchy, kterých pionýrská organisace dosáhla.

Rízením naší pionýrské organisace byl pověřen komunistickou stranou Československý svaz mládeže. Vychovává si v těch pěkných, čilých pionýrech své budoucí nástupce, jak o tom hovořil Klement Gottwald na I. sjezdu ČSM v r. 1950. Československý svaz mládeže je si vědom velké odpovědnosti před celou naší společností za komunistickou výchovu dětí v pionýrské organizaci. Úspěšných výsledků může dosahovat jedině proto, že se opírá v celé své práci o onu širokou desetitisícovou armádu aktivistů, kteří uvádějí základní pokyny a směrnice v život.

Ústřední výbor ČSM, vycházej ze skutečnosti, že jde o neobyčejně rozsáhlou, složitou a náročnou práci, přijal zásadu, aby na pomoc konkrétnímu řízení pionýrské organisace byly ustavovány Rady pionýrské organisace, pracující pod přímým vedením orgánů ČSM. V nich se mají ke společnému dílu scházet zkušení pedagogové, odborníci, pracovníci s dětmi, představitelé masových a společenských organizací a uskutečňovat v praxi jednotnou výchovu dětí. Toto opatření se jistě v brzké budoucnosti blahodárně projeví na dalším vzrůstu úrovně celé pionýrské organisace.

Naše pionýrská organisace má velký a zářný příklad v pionýrské organizaci V. I. Lenina. Její více než třicetipětileté zkušenosti v komunistické výchově dětí, která dala Sovětskému svazu mladé hrdiny typu Pavlíka Morozova, Olega Koševého, Zoji Kosmoděmjanské a tisíců dalších budovatelů komunismu, kteří dnes již uskutečňují grandiosní plány sovětské sedmiletky v soutěži s nejvyspělejší kapitalistickou zemí — Spojenými státy — jsou pro naši práci neocenitelným příkladem. Budeme-li se i z něj stále více a více učit, bude-li i naše pedagogická věda stále více a více po příkladu sovětské pedagogické vědy pronikat do všech otázek práce dětské organisace, dosáhneme k příštímu desetiletí dalších výrazných úspěchů v komunistické výchově nejmladší generace naší země.

To od nás všech očekává strana, to od nás požaduje další rozvoj celé společnosti.